

Sygn. akt VI KA 5/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

Protokolant Dorota Szczerbiak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej ppłk Krzysztofa Czajki w sprawie mjr. rez. R. B. oskarżonego z art. 228 § 1 k.k. oraz mł. chor. rez. S. M. oskarżonego z art. 230 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k., art. 286 § 1 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2019 r., apelacji wniesionych przez prokuratora od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 16 listopada 2018 r., sygn. akt So. [...]

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- ustala wysokość kwoty orzeczonego wobec oskarżonego mł. chor. rez. S. M. przepadku korzyści majątkowej w związku ze skazaniem za przestępstwo przypisane mu w pkt 9 na 700 (siedemset) zł,
- na podstawie art. 73 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oddaje oskarżonego mł. chor. rez. S. M. w okresie próby pod dozór kuratora,

- na podstawie art. 327 § 2 k.k. orzeka wobec oskarżonych mjr. rez. R. B. i mł. chor. rez. S. M. w związku ze skazaniem za każde przypisane im przestępstwo środek karny w postaci degradacji,

2. obciąża oskarżonych wydatkami postępowania odwoławczego po połowie.

UZASADNIENIE

Wojskowy Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 16 listopada 2018 r., sygn. akt So. [...], uznał oskarżonego mjr rez. R. B. za winnego tego, że:

1. w lipcu 2012 r., w G., jako funkcjonariusz publiczny - Szef Wydziału [...] WKU G., w związku z pełnioną funkcją publiczną, przyjął od mł. chor. S. M. korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł w zamian za spowodowanie przyjęcia do zawodowej służby wojskowej D. C. poprzez uzyskanie zaświadczenia o wolnym stanowisku służbowym i możliwości przyjęcia do zawodowej służby wojskowej na wzmiankowanym stanowisku;
2. w pierwszej połowie 2014 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w S., woj. [...], jako funkcjonariusz publiczny - Szef Wydziału [...] WKU G., w związku z pełnioną funkcją publiczną, przyjął od mł. chor. S. M. korzyść majątkową w kwocie 1500 zł w zamian za spowodowanie szybkiego przyjęcia do służby przygotowawczej D. A.;
3. w pierwszej połowie 2014 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w S. woj. [...], jako funkcjonariusz publiczny - Szef Wydziału [...] WKU G., w związku z pełnioną funkcją publiczną, przyjął od mł. chor. S. M. korzyść majątkową w kwocie 1 700 zł w zamian za spowodowanie szybkiego przyjęcia do służby przygotowawczej M. O.;
4. w pierwszej połowie 2014 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w S., woj. [...], jako funkcjonariusz publiczny - Szef Wydziału [...] WKU G., w związku z pełnioną funkcją publiczną, przyjął od mł. chor. S. M. korzyść majątkową w kwocie 1 800 zł w zamian za spowodowanie szybkiego przyjęcia do służby przygotowawczej A. B.;
5. w dniu 25 listopada 2016 r., w S., woj. [...], jako funkcjonariusz publiczny – Szef Wydziału [...] WKU G., w związku z pełnioną funkcją publiczną, przyjął

od mł. chor. S. M. korzyść majątkową w kwocie 1 000 zł w zamian za ponowne szybkie skierowanie na komisję lekarską M. M..

Przyjmując, że każdy z tych czynów stanowi występki z art. 228 § 1 k.k., a czyny z pkt 2, 3, 4 stanowią ciąg przestępstw w rozumieniu art. 91 § 1 k.k., wymierzył oskarżonemu za czyny przypisane w pkt. 2, 3 i 4 jedną karę roku pozbawienia wolności oraz jedną grzywnę w liczbie 400 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł. Za czyn przypisany w pkt. 1 wymierzył mu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w liczbie 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł, a za czyn przypisany w pkt. 5 karę 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w liczbie 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł.

Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek uzyskanych korzyści majątkowych w kwotach wskazanych w opisach przypisanych oskarżonemu czynów, a na podstawie art. 43b k.k. orzekł środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, poprzez odczytanie jego sentencji w zakresie odnoszącym się do tego oskarżonego, na zbiorce kadry Wojskowej Komendy Uzupełnień w G..

Orzekł karę łączną roku pozbawienia wolności, a jej wykonanie warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby 3 lat. Orzekł też łączną grzywnę w wysokości 600 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 40 zł. Na jej poczet zaliczył okres rzeczywistego pozbawienia wolności oskarżonego w sprawie, uznając grzywną za wykonaną w wysokości 4 stawek dziennych.

Tym samym wyrokiem uznał oskarżonego mł. chor. rez. S. M. za winnego tego, że:

1. w okresie od 1 stycznia 2016 r. do lipca 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w M., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - JW [...] w M. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym zaopiniowaniu przez Dowódcę JW [...] przeniesienia służbowego z JW [...] do JW [...] w G. st. szer. D. A. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 1 500 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;

2. w okresie od września do listopada 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w S., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przejściu badań lekarskich i ponownym powołaniu do zawodowej służby wojskowej Z. O. w zamian za obietnicę korzyści majątkowej w kwocie 2 000 zł, a następnie przyjął korzyść w kwocie 1 000 zł, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
3. w okresie od września do listopada 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w nieustalonej miejscowości woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przejściu badań lekarskich i ponownym powołaniu do zawodowej służby wojskowej K. K. w zamian za obietnicę korzyści majątkowej w kwocie 2 000 zł, a następnie przyjął korzyść w kwocie 1 000 zł, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
4. w okresie od września do listopada 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w nieustalonej miejscowości województwa [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przejściu badań lekarskich i ponownym powołaniu do zawodowej służby wojskowej A. S. w zamian za obietnicę korzyści majątkowej w kwocie 2 000 zł, a następnie przyjął korzyść w kwocie 1 000 zł, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
5. w okresie od lipca 2015 r. do października 2015 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w nieustalonej miejscowości województwa [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przejściu badań lekarskich i uzyskaniu zwiększenia świadczenia emerytalnego z tytułu inwalidztwa nabytego w czasie służby wojskowej przez K. Z. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 1 000 zł polegającą na darowaniu długu w tej kwocie, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
6. w okresie od września do listopada 2016 r. daty dziennej bliżej nieustalonej w S., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - RWKL K. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przejściu badań

lekarskich umożliwiających przeniesienie służbowe do [...] Brygady [...] przez T. A. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 500 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;

7. w okresie od 12 października 2016 r. do 4 listopada 2016 r., w L., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - RWKL Ź. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na pozytywnym przebiegu badań lekarskich i uzyskaniu przedłużenia wypłaty renty z tytułu inwalidztwa nabytego w czasie służby wojskowej przez C. B. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł oraz nieustaloną ilość wędlin domowej roboty, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
8. w sierpniu 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, działając w ramach z góry powziętego zamiaru, w krótkich odstępach czasu, w S., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ź. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na skierowaniu na badania lekarskie i ich pozytywnym wyniku, a następnie ponownym powołaniu do zawodowej czynnej służby wojskowej M. M. w zamian za korzyść w kwocie 1 000 zł, którą to korzyść przyjął i w tym celu następnie udzielił wzmiankowanej korzyści mjr R. B. z WKU w G. w zamian za spowodowanie szybkiego skierowania na badania do RWKL Ź., tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;
9. w listopadzie 2016 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w M., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - RWKL Ź. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na uzyskaniu pozytywnego wyniku badań lekarskich umożliwiających przyjęcie do służby wojskowej M. J. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 700 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
10. w pierwszej połowie 2014 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w krótkich odstępach czasu w ramach z góry powziętego zamiaru w m. T., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ź. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na uzyskaniu pozytywnego wyniku badań lekarskich i powołaniu do służby przygotowawczej D. A. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 1 500 zł, którą to korzyść przyjął i w tym celu

następnie udzielił wzmiankowanej korzyści mjr R. B. z WKU w G. w zamian za spowodowanie szybkiego powołania do odbycia służby przygotowawczej, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;

11. w okresie od października 2014 r. do marca 2015 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w m. T., woj. [...], wywołując przekonanie w D. A. o wpływach w instytucji państwowej - Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w P. oraz jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi - nieustalonej bliżej szkole średniej w W. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na umożliwieniu zdawania egzaminu maturalnego w W. i ułatwieniu zdania tego egzaminu przez D. A. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 1 000 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
12. w pierwszej połowie 2014 r., daty dziennej bliżej nieustalonej, w ramach z góry powziętego zamiaru w krótkich odstępach czasu, w m. T., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na uzyskaniu pozytywnego wyniku badań lekarskich i powołaniu do służby przygotowawczej M. O. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł, którą to korzyść przyjął i w tym celu następnie udzielił korzyści w kwocie 1 700 zł mjr R. B. z WKU w G. w zamian za spowodowanie szybkiego skierowania do odbycia służby przygotowawczej, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;
13. w pierwszej połowie 2014 r. daty dziennej bliżej nieustalonej, w ramach z góry powziętego zamiaru w krótkich odstępach czasu, w m. T., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i RWKL Ż. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na uzyskaniu pozytywnego wyniku badań lekarskich i powołaniu do służby przygotowawczej A. B. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 2 000 zł, którą to korzyść przyjął i w tym celu następnie udzielił korzyść w kwocie 1 800 zł mjr R. B. z WKU w G. w zamian za spowodowanie szybkiego skierowania do odbycia służby przygotowawczej, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.;
14. w lipcu 2012 r. daty dziennej bliżej nieustalonej, w m. L., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na powołaniu do zawodowej służby wojskowej

D. C. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 4 000 zł, którą to korzyść przyjął i w tym celu następnie udzielił korzyści w kwocie 2 000 zł mjr R. B. z WKU w G. w związku z pełnioną przez niego funkcją w zamian za spowodowanie uzyskania zaświadczenia o wolnym stanowisku służbowym i możliwości przyjęcia do zawodowej służby wojskowej na wzmiankowanym stanowisku D. C. tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k. w zb. z art. 229 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

15. w drugiej połowie 2016 r, daty dziennej bliżej nie ustalonej, w S., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - JW [...] S., [...] Brygadzie [...] w S. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na ponownym powołaniu do zawodowej służby wojskowej i przyspieszeniu procedury powołania A. S. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 500 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
16. w dniu 10 września 2016 r. w L., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i JW [...] podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na powołaniu do zawodowej czynnej służby wojskowej w JW [...] M. S. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 2 500 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
17. w dniu 12 kwietnia 2017 r., w M., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. i JW [...] podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na opóźnieniu powołania do zawodowej czynnej służby wojskowej w JW [...] M. S. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 200 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
18. w dniu 30 maja 2017 r., w L., woj. [...], powołując się na wpływy w instytucji państwowej - WKU G. podjął się pośrednictwa w załatwieniu sprawy polegającej na powołaniu do zawodowej czynnej służby wojskowej w [...] A. S. w zamian za korzyść majątkową w kwocie 2 500 zł, którą to korzyść przyjął od M. S., tj. przestępstwa z art. 230 § 1 k.k.;
19. w okresie od 30 stycznia do 14 lutego 2017 r. daty dziennej bliżej nie ustalonej, w M., woj. [...], podrobił dokument w postaci wyniku badań lekarskich D. R., w celu użycia wzmiankowanego dokumentu jako autentycznego, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w kwocie 200 zł, którą to korzyść przyjął, tj. przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.;

20. w okresie od 2 maja 2013 r. do 31 maja 2017 r., w Z., działając w ramach z góry powziętego zamiaru, w celu uzyskania korzyści majątkowej w postaci nienależnego świadczenia emerytalnego, w krótkich odstępach czasu doprowadził Wojskowe Biuro [...] w Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w łącznej kwocie 109927,97 zł poprzez wprowadzenie w błąd co do faktu pozostawania poza zawodową czynną służbą wojskową w ten sposób, że w chwili ponownego powołania do zawodowej służby wojskowej zataił ten fakt przed WB[...] Z. czym wywołał fałszywe przeświadczenie, iż świadczenie emerytalne nie podlega zawieszeniu i spowodował jego comiesięczne wypłaty, z którego to przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu, tj. przestępstwa z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

Przyjmując, że czyny przypisane oskarżonemu w pkt. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 15, 16, 17 i 18 stanowią ciąg przestępstw, na mocy art. 230 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu jedną karę roku pozbawienia wolności oraz orzekł jedną grzywnę w liczbie 600 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Przyjmując, że czyny przypisane oskarżonemu w pkt. 10, 12, 13 stanowią ciąg przestępstw, na mocy art. 230 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu jedną karę 9 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzekł jedną grzywnę w liczbie 150 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Za czyn przypisany w pkt. 8, wymierzył oskarżonemu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w liczbie 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Za czyn przypisany w pkt. 14 wymierzył oskarżonemu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w liczbie 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Za czyn przypisany w pkt. 19 wymierzył oskarżonemu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Za czyn przypisany w pkt. 20 wymierzył oskarżonemu karę 9 miesięcy pozbawienia wolności i grzywnę w liczbie 100 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Na podstawie art. 45 § 1 k.k. orzekł przepadek uzyskanych korzyści majątkowych: za czyn przypisany w pkt. 1 - 1500 zł, w pkt. 2 - 1000 zł, w pkt. 3 - 1000 zł, w pkt. 4 - 1000 zł, w pkt. 5 - 1000 zł, w pkt. 6 - 500 zł, w pkt. 7 - 2000 zł, w pkt. 9 - 900 zł, w pkt. 11 - 1000 zł, w pkt. 12 - 300 zł, w pkt. 13 - 200 zł, w pkt. 14 - 2000 zł, w pkt. 15 - 500 zł, w pkt. 16 - 2500 zł, w pkt. 17 - 200 zł, w pkt. 18 - 2500 zł, w pkt. 19 - 200 zł.

Na mocy art. 43b k.k. orzekł środek karny w postaci podania wyroku do publicznej wiadomości, poprzez odczytanie jego sentencji w zakresie odnoszącym się do tego oskarżonego, na zbiorce kadry [...] Dywizjonu [...] w S..

Orzekł karę łączną roku pozbawienia wolności, warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres próby 3 lat, a także łączną grzywnę w wysokości 800 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 30 zł.

Orzekł również o kosztach sądowych.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją na niekorzyść obu oskarżonych w części dotyczącej kary przez prokuratora, który zarzucił:

1. obrazę prawa materialnego poprzez orzeczenie na podstawie art. 45 § 1 k.k. przepadku kwoty 900 zł wobec oskarżonego mł. chor. rez. S. M., podczas gdy wskazany osiągnął z popełnienia przestępstwa opisanego w zarzucie numer 7 aktu oskarżenia korzyść majątkową w kwocie 700 zł,
2. obrazę prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 k.k. i art. 73 § 2 k.k. poprzez niezastosowanie wobec oskarżonego mł. chor. rez. S. M. obligatoryjnego dozoru w sytuacji orzeczenia kary łącznej roku pozbawiania wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby lat 3, wynikającego z dyspozycji powyżej wskazanych norm prawnych, w przypadku uznania oskarżonego za winnego popełnienia czynu z zarzutu numer 20 aktu oskarżenia, to jest przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. kwalifikowanego jako uczynienie sobie przez sprawcę stałego źródła dochodu wynikającego z przepisu art. 65 § 1 k.k.,

3. niesłuszne niezastosowanie środka karnego określonego w art. 324 § 1 pkt 3 k.k. i art. 327 § 1 i 2 k.k. względem mjr. rez. R. B. polegającego na odstąpieniu od orzeczenia względem oskarżonego oficera degradacji w sytuacji, gdy rodzaj przypisanych mu czynów, ich wielość, sposób i okoliczności ich popełnienia, w tym także jego rola w przestępnym procederze, a także działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wskazują, iż mjr rez. R. B. utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego,
4. niesłuszne niezastosowanie środka karnego określonego w art. 324 § 1 pkt 3 k.k. i art. 327 § 1 i 2 k.k. względem mł. chor. rez. S. M. polegającego na odstąpieniu od orzeczenia względem oskarżonego podoficera degradacji w sytuacji, gdy rodzaj przypisanych mu czynów, ich wielość, sposób i okoliczności ich popełnienia, w tym także jego rola w przestępnym procederze, a także działanie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wskazują, iż wymieniony utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego.

W konkluzji apelacji prokurator wniósł o:

- zmianę punktu II podpunktu 7 tiret 8 zaskarżonego wyroku w części orzeczenia przepadku korzyści majątkowej względem mł. chor. rez. S. M. w kwocie 900 zł poprzez wskazanie właściwej kwoty 700 zł wynikającej z postępowania przygotowawczego i sądowego,
- zastosowanie względem oskarżonego mł. chor. rez. S. M. obligatoryjnego dozoru wynikającego z norm prawnych zawartych w art. 65 § 1 k.k. i art. 73 § 2 k.k.,
- zastosowanie względem mjr. rez. R. B. w części dyspozytywnej dotyczącej wymierzenia kary środka karnego degradacji określonego w art. 324 § 1 pkt 3 k.k. i art. 327 § 1 i 2 k.k.,
- zastosowanie względem mł. chor. rez. S. M. w części dyspozytywnej dotyczącej wymierzenia kary środka karnego degradacji określonego w art. 324 § 1 pkt 3 k.k. i art. 327 § 1 i 2 k.k.

W pisemnej odpowiedzi na apelację obrońca oskarżonego R. B. wniósł o utrzymanie w mocy wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w P..

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Apelacja prokuratora jest zasadna, a jej uwzględnienie spowodowało zmianę zaskarżonego wyroku w sposób postulowany we wnioskach wniesionego środka odwoławczego.

Trafny jest pierwszy z podniesionych w apelacji zarzutów. Zaznaczyć przy tym trzeba, że nie dotyczy on wskazanego w treści zarzutu przestępstwa zarzucanego S. M. w pkt 7 aktu oskarżenia, lecz przestępstwa zarzucanego oskarżonemu w jego pkt 9. Analiza całości apelacji nie pozostawia jakichkolwiek wątpliwości co do tego, że przedmiotem jej zaskarżenia jest rozstrzygnięcie o przypadku korzyści majątkowej, uzyskanej przez S. M. z przestępstwa wyczerpującego znamiona występku z art. 230 § 1 k.k., popełnionego w listopadzie 2016 r., zarzucanego oskarżonemu w pkt 9 aktu oskarżenia i przypisanego w pkt 9 części dyspozytywnej wyroku.

Ma rację skarżący, że wyrok Sądu pierwszej instancji, w zakresie dotyczącym orzeczenia o zastosowanym wobec oskarżonego S. M. przypadku korzyści majątkowej, został wydany z naruszeniem art. 45 § 1 k.k. Lektura zaskarżonego wyroku i jego uzasadnienia pozwala stwierdzić, że nie jest ono jednak wynikiem błędnej wykładni wskazanego przepisu prawa materialnego, ale omyłki Wojskowego Sądu Okręgowego. W kontekście zawartego w wyroku opis czynu oraz przedstawionych w jego części motywacyjnej ustaleń faktycznych oczywistym wydaje się, że na skutek błędu o charakterze technicznym, w związku ze skazaniem za czyn przypisany oskarżonemu w pkt 9, orzeczono wobec niego przepadek korzyści w kwocie 900 zł, mimo prawidłowego ustalenia, że z popełnienia tego przestępstwa oskarżany uzyskał korzyść majątkową w kwocie 700 zł.

Zgodzić się trzeba ze skarżącym, że Sąd pierwszej instancji, odstępując od zastosowania wobec S. M. dozoru kuratora, naruszył przepisy art. 65 § 1 k.k. i art. 73 § 2 k.k.

W pkt 20 zaskarżonego wyroku przypisano S. M. przestępstwo z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. art. 65 § 1 k.k. Powodem zakwalifikowania czynu oskarżonego z tego ostatniego przepisu było ustalenie, że z popełnienia przestępstwa uczynił sobie stałe źródło dochodu. Dokonanie takiego ustalenia obligowało Sąd pierwszej instancji do zastosowania w stosunku do oskarżonego

przepisów dotyczących wymiaru kary, środków karnych oraz środków związanych z poddaniem sprawcy próbie, przewidzianych wobec sprawcy określonego w art. 64 § 2 k.k. Jeżeli zatem przepis art. 73 § 2 k.k. wprowadza obowiązek orzeczenia dozoru wobec sprawcy określonego w art. 64 § 2 k.k., któremu warunkowo zawieszono wykonanie kary pozbawienia wolności, to w realiach niniejszej sprawy oddanie S. M. w okresie próby pod dozór było obligatoryjne.

Sąd Najwyższy podzielił również zapatrywanie skarżącego na kwestię niezastosowania wobec oskarżonych środka karnego określonego w art. 324 § 1 pkt 3 k.k.

Zgodnie z przepisem art. 327 § 2 k.k. degradację można orzec w razie skazania za przestępstwo umyślne, jeżeli rodzaj czynu, sposób i okoliczności jego popełnienia pozwalają przyjąć, że sprawca utracił właściwości wymagane do posiadania stopnia wojskowego, a zwłaszcza w wypadku działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Dokonane przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne jednoznacznie przemawiały za orzeczeniem wobec oskarżonych wymienionego środka karnego. Przekonuje zresztą o tym najlepiej stanowisko Wojskowego Sądu Okręgowego wyrażone w uzasadnieniu jego wyroku. Sąd ten, oceniając zachowanie R. B. i S. M., nie miał wątpliwości, że oskarżeni okazali się „osobami przynoszącymi wstyd i hańbę dla noszonych przez siebie mundurów Wojska Polskiego” i takie osoby „nie powinny pełnić dalej służby wojskowej, gdyż ilość i rodzaj dokonanych przez nich przestępczych naruszeń prawa związanych bądź z wykonywaniem obowiązków służbowych, bądź w środowisku służby wojskowej zdyskredytowały ich do dalszego wykonywania pracy w ramach tej służby” (str. 12 uzasadnienia).

Stanowisko to jest słuszne i należy je zaakceptować. Tego samego nie można powiedzieć o przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powodach, dla których Sąd pierwszej instancji, mimo istnienia przesłanek do orzeczenia degradacji, zdecydował się jednak nie stosować tego środka karnego.

Sąd Najwyższy nie neguje tego, że oskarżeni w przeszłości dobrze pełnili służbę wojskową, co w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku jest eksponowane w szczególności w stosunku do oskarżonego mjr. rez. R. B.. Na gruncie niniejszej

sprawy okoliczność ta nie ma jednak takiego znaczenia, jakie nadał jej Wojskowy Sąd Okręgowy. Odnosi się to chociażby do wyszczególnionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku opinii specjalnej dotyczącej R. B. (k. 1251). Trudno zakładać, aby opinia wystawiona w 1994 r., nawet jeżeli była bardzo dobra, mogła w istotny sposób rzutować na ocenę przestępstw, których oskarżony dopuścił się 20 lat później.

W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że okoliczność w postaci "wzorowej służby żołnierskiej" nie jest przesłanką wystarczającą do stwierdzenia, że brak jest podstaw do orzeczenia degradacji, gdyż dla oceny celowości orzeczenia tego środka decydujące znaczenie ma rodzaj czynu, sposób i okoliczności jego popełnienia wskazujące, że oskarżony utracił kwalifikacje potrzebne dla posiadania stopnia oficerskiego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2006 r., WA 28/06, LEX 295225). Sąd Najwyższy, orzekając w sprawie oskarżonych, pogląd ten aprobuje. Rodzaj każdego z przestępstw, których dopuścili się oskarżeni, ilość tych przestępstw oraz okoliczności ich popełnienia czynią orzeczenie wobec nich środka karnego w postaci degradacji koniecznym.

Przy ocenie zachowania oskarżonych nie można tracić z pola widzenia tego, że:

- przestępstwa oskarżonych nie miały w ich życiu charakteru zdarzeń przypadkowych i incydentalnych,
- oskarżeni nie popełnili przypisanych im przestępstw pod wpływem chwilowych emocji, lecz działali rozmyślnie, kierując się motywacją, która nie zasługuje na jakiegokolwiek usprawiedliwienie,
- przestępstwa, za które zostali skazani, popełnili na przestrzeni kilku lat i żaden z nich nie zdobył się w tym czasie na refleksję i zrewidowanie swojej postawy,
- przestępstwa oskarżonych były związane z pełnieniem przez nich służby wojskowej i zostały popełnione przy wykorzystaniu sposobności, jaką im ta służba dawała,
- przypisanych im przestępstw dopuścili się działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,

- część przypisanych S. M. przestępstw miała charakter czynów ciągłych, a z popełnienia jednego z nich oskarżony uczynił sobie stałe źródło dochodu,
- działanie oskarżonego R. B. było wysoce demoralizujące; oskarżony nie tylko nie zareagował we właściwy sposób na karygodne zachowanie żołnierza młodszego stopniem, ale swoją postawą przyzwalał mu na prowadzenie przestępczej działalności i sam z niej korzystał,
- oskarżeni dopuszczali się kolejnych przestępstw, nie bacząc na to, że ich zachowanie, tworzące u osób chcących podjąć służbę wojskową – niemających nic wspólnego z honorem oficera i podoficera – obraz żołnierza, jako osoby, która dla osiągnięcia korzyści majątkowej jest zdolna złamać zasady służby i popełnić przestępstwo, godziło w prestiż Wojska Polskiego.

Wymowa tych wszystkich okoliczności jest jednoznacznie negatywna i wskazuje, że oskarżeni utracili walory etyczno - moralne wymagane od osób chcących należeć do korpusu oficerów i podoficerów Wojska Polskiego i nie powinni posiadać nadanych im stopni wojskowych nawet po zakończeniu służby.

Sugerowana przez Sąd pierwszej instancji potrzeba „zarezerwowania” degradacji dla „jeszcze bardziej drastycznych przypadków” nie ma normatywnego oparcia w obowiązujących przepisach prawa. Jakkolwiek zachowanie oskarżonego po popełnieniu przestępstwa nie jest obojętne dla orzekania o środkach karnych, to nieuprawnionym byłoby uzależnianie stosowania środka karnego z art. 324 § 1 pkt 3 k.k. tylko od tego, czy oskarżony umie godnie przyjąć odpowiedzialność karną i potrafi wzbudzić u siebie poczucie wstydu i żal z powodu popełnienia przestępstwa.

To, że określona w art. 324 § 1 pkt 2 k.k. degradacja może powodować dla żołnierza negatywne następstwa natury ekonomicznej, nie może przesłaniać przesłanek orzekania tego środka karnego. Degradacja nie jest „karą finansową”, ale środkiem karnym zawierającym element represyjny, nawiązujący do tradycyjnie stosowanych wobec żołnierzy kar na honorze. *Ratio legis* tego środka karnego jest ochrona autorytetu wynikającego z posiadania stopnia wojskowego, bez którego niemożliwe jest prawidłowe funkcjonowanie wojska, mającego przecież hierarchiczną strukturę.

Na koniec, odnosząc się do wywodów obrońcy oskarżonego R. B. przedstawionych w pisemnej odpowiedzi na apelację, zauważyć należy, iż powoływanie się na uzgodnienia oskarżonego z prokuratorem z etapu postępowania przygotowawczego nie może stanowić argumentu skutecznie blokującego dokonanie postulowanej przez apelującego zmiany zaskarżonego wyroku. To, czy przed wniesieniem aktu oskarżenia prokurator widział potrzebę orzekania wobec oskarżonego degradacji nie ma żadnego wpływu na treść wydanego w sprawie wyroku. Orzekanie o winie oskarżonego i konsekwencjach prawnych skazania – w tym również środkach karnych leży wyłącznie w kompetencji sądu. Wyrażona przez prokuratora akceptacja propozycji oskarżonego co do wymiaru kary i orzeczenia innych środków przewidzianych za zarzucane przestępstwo, niezbędna do konsensualnego zakończenia sprawy, nie jest dla sądu wiążąca.

Uwzględniając to, że orzekanie środka karnego powinno być powiązane ze skazaniem za konkretne przestępstwo, a żadne z przypisanych oskarżonym przestępstw nie licuje z honorem żołnierza polskiego, którego przysięgali strzec, Sąd Najwyższy, w związku skazaniem za każde przypisane R. B. i S. M. przestępstwo, na podstawie art. 327 § 2 k.k., orzekł wobec nich środek karny w postaci degradacji.

O kosztach sądowych postępowania odwoławczego orzeczono po myśli art. 635 k.p.k. w zw. z art. 633 k.p.k. i art. 627 k.p.k.